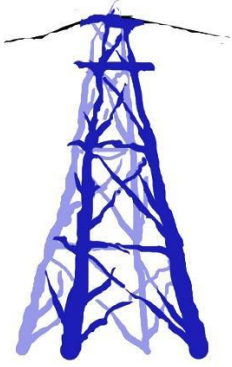

TORNIONLAAKSON
MAAKUNTAMUSEO

TORNEDALENS
MUSEUM

TOIMINTASUUNNITELMA VERKSAMHETSPLAN 2018

SISÄLLYS INNEHÅLL

Vaihtuvat näyttelyt	2
Tapahtumat	3
Museopedagogiikka	4
Maakunnallinen työ	6
Kulttuuriympäristö	6
Muut hankkeet	7
Markkinointi ja tiedotus	8
Tillfälliga utställningar	9
Evenemang	10
Museipedagogisk verksamhet	11
Museisamlingen	12
Regionalt museiarbete	13
Kulturmiljö	13
Övriga projekt	14
Marknadsföring och information	15

Tornionlaakson maakuntamuseo

TOIMINTASUUNNITELMA 2018

Vaihtuvat näyttelyt

Hyökkäys ja itsenäisyytemme symbolit

7.12.2017- 21.1.2018. Omaa tuotantoa

Avajaiset ti 5.12. klo 18. Avajaisissa myös Valoa rajalle -teos yhteistyössä Lapin AMK:n kanssa.

Oheisohjelma:

Vaakunatyöpaja koululaisille

Suomen sisällissota 1918

26.1.-25.3.2018

Tanskalaisen Arbejdermuseetin tuottama valokuvanäyttely

Tanskalaisen Arbejdermuseet & Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkivin tuotantoa.

Oheisohjelma:

Ilkka Teerijoen luento 22.2.: Vuoden 1918 sota ja Tornio

Muinaispuvusta Marimekkoon

27.4.-3.6.2018 Omaa tuotantoa

Oheisohjelma:

Työpaja koululaisille: askarrellaan muinaispuvujen hengessä pronssispiraalikoristeita.

Tornionlaakson lumo

15.6.-19.8.2018

Junantuomien luontokuvia Tornionlaaksosta.

Juhani Syväojan ja Matti Björnisen valokuvia.

Siika ja Meänmaa

27.8.– 9.9.2018

Oheisohjelma:

Tuotetaan työpaja yhteistyössä hankkeen kanssa.

Kan själv!

syys-lokakuu

Norrbotnenin museon tuottama näyttely pienimmille lapsille

Our stories - Meidän tarinamme

24.10.2018-6.1.2019

Oheisohjelma:

Tuotetaan työpaja yhteistyössä hankkeen kanssa.

Tapahtumat

Laskiaistapahtuma perheille 13.2.

Ilkka Teerijoen luento 22.2.2018: Vuoden 1918 sota ja Tornio

Hiihtolomaviikot 19.2.–11.3. (vkot 8–10)

Lastennurkkauksessa hiihtolomahenkistä tekemistä ja esineitä.

Kulttuurikartanon keväinen keskiviikko huhtikuussa

Perhetapahtuma yhdessä kirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa. Askartelua ja muuta mukavaa.

Tornio-viikko (7.–13.5.)

Yleisöopastuksia ja ilmainen sisäänpääsy 12.5.

Kulttuurikartanon Kevätkirmaus

Perhetapahtuma Tornio-viikolla yhdessä kirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa.

Kansainvälinen museopäivä 18.5.

Ilmainen sisäänpääsy museoon. Museon henkilökunta jalkautuu kauppakeskukseen.

Peräpohjolan markkinat 29.6.–30.6.

Museo osallistuu markkinoille myyntipöydällä ja opastetulla kaupunkikierröksellä. Samanaikainen Kalottijazz & Blues Festival -tapahtuma otetaan huomioon.

Suomen museoliiton Mennään museoon! -viikko syksyllä

Kulttuuripolku-viikko kouluille syys-lokakuussa

Yhteistyössä Tornion kaupunginkirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa Tarjotaan luokille helppo tapa tutustua järjestäjien ajankohtaiseen tarjontaan 30 minuutin ajan.

Kauhukartano loka-marraskuussa

Kulttuurikartanon Halloween-tapahtuma koko perheelle.

Maakuntamuseon joulu-outlet marraskuussa

Maakuntamuseolla on omat myyntipöydät joulumarkkinoiden aikaan. Museon perusnäyttelyyn avataan tapahtuman yhteydessä joulunajaksi joulukattaukset ja interiööri muutetaan 1800-luvun lopun asuun. Kurkistusluukkuihin piilotetaan jouluisia yllätyksiä.

Joulupolku -tapahtuma 8.12.

Koko perheen joulutapahtuma Kulttuurikartanon alueella monien eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Mukana mm. kirjasto, Aineen taidemuseo, Tornion kuvataideseura, Tornion 4H, kansalaisopisto, Haaparannan kirjasto ja eri oppilaitokset.

Museopedagogiikka

Museolehtori luo yhteyksiä sekä Suomen että Ruotsin museolehtoreihin ja osallistuu muun muassa Norrbottenin alueen museolehtoreiden tapaamisiin.

Museopedagogiikan alueeseen kuuluvat muun muassa erilaiset opastukset aikuis- ja lapsiryhmille, tapahtumat, näyttelyiden pedagogiset osiot, työpajat ja matkalaukkunäyttelyt.

Maakuntamuseo on mukana Lapin lastenkulttuuriverkostossa.

Lastennurkkaus

Näyttelyn lastennurkkauksen vitriinin esineistöä muutetaan ja tehtäviä päivitetään vuodenajan mukaan. Uusia, perusnäyttelyyn liittyviä tehtäviä ja kokeiltavaa kehitetään mahdollisuuksien mukaan.

Työpajat

Vaihtuvien näyttelyiden yhteyteen suunnitellaan työpajoja, joita voidaan tarjota vaihtuvan näyttelyn opastuksen yhteyteen. Työpajojen painopiste on yleensä 5. luokasta ylöspäin, mutta kohderyhmä määräytyy myös näyttelyn sisällön mukaan. Uusista työpajoista kerrotaan nettisivuilla, sähköpostitse ja puolivuositain koulutiedotteessa.

Tapahtumien yhteydessä järjestetään avoimia työpajoja.

Koululaistehtävät ja opastukset

Museon opetustoiminnassa otetaan huomioon Suomen ja Ruotsin opetussuunnitelmat ja museo on mukana Tornion kaupungin kulttuuriopetussuunnitelman päivytystyössä.

Tehtäväpaketteja eri ikäryhmille pyritään päivittämään vuoden aikana. Tehtäväpaketteihin voi sisältyä tehtäviä ja kysymyksiä, jotka tehdään käynnin aikana, ennen tai jälkeen tai pieniä ryhmätöitä tai etsintätehtäviä museossa tehtäviksi museovierailun yhteydessä. Erityisenä kohderyhmänä ovat 5–6-luokkalaiset.

Vuoden aikana suunnitellaan ja otetaan käyttöön arkeologia-aiheinen tehtäväkokonaisuus, joka kertoo alueen arkeologisista tutkimuksista ja löydöistä ja perehdyttää menneisyyden tutkimiseen pohdintatehtävien kautta. Tehtäväkokonaisuus voidaan räätälöidä 5-6-luokkalaisille tai yksinkertaistettuna nuoremmille oppilaille.

Pyritään valmistamaan dramatisoitu museokierros 1–2-luokille.

Museolehtori osallistuu syksyllä Haaparannan koululaisten kulttuuriperintövierailuihin Kukkolaforssinilla ja Saivaaran kiviakuisessa kylässä.

Matkalaukkunäyttelyt

Museolta on tilattavissa kouluille suunnattu matkalaukkunäyttely, jonka aiheena on Evakkomatka lapsen silmin. Näyttely sisältää taustamateriaalia, kuvia, esineitä ja kysymyksiä keskustelun pohjaksi. Materiaali on suomeksi ja ruotsiksi.

Vanhuksille tuotetaan muistelusalkku. Laukkua testataan ja kehitetään tarpeen mukaan. Laukkua voi lainata museosta.

Kokoelmatyö

Maakuntamuseon kokoelmatyössä jatketaan kokoelmanhallintajärjestelmän vaihdon valmistelua. Kookos-kokoelmanhallinta koostuu MuseumPlusRIA -kokoelmahallintajärjestelmän lisäksi kotimaisen Devnet Oy:n tarjoamasta varmennetusta palvelintilasta digitaalisten aineistojen tallentamiseen sekä Suomen Museoliiton Kookostiimin tarjoamasta järjestelmätuesta ja koulutuksesta. MuseumPlusRIAn valtakunnallinen käyttöönotto viivästyi keväeseen 2017. Tornionlaakson maakuntamuseon jättämään tarjouspyyntöön ei ole saatu Suomen museoliitolta tarjousta ja järjestelmän uusiminen siirtyy mahdollisesti vuoteen 2019.

Näyttelyissä esillä olevien valokuvien ja esineiden sekä esine- ja kuvalahjoitusten luettelointia jatketaan WebMusketti- kokoelmanhallintajärjestelmään. Kokoelmanhallintajärjestelmän vaihtoa varten pääpaino on kuitenkin syötettyjen luettelointitietojen tarkastus- ja yhtenäistämistyössä. Esineistön valokuvausta ja kokoelmien luettelointityötä varten pyritään saamaan harjoittelijoita Ammattiopisto Lappiasta sekä museologian oppiainetta opiskelevia yliopistoharjoittelijoita.

Myös Finnan osalta valmistelutöitä jatketaan edelleen. Finna on Suomen kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteinen hakuportaali. Aineiston haravointia ei saatu useasta yrityksestä huolimatta toteutettua vuoden 2017 aikana, mikä johtui Tornion kaupungin tietojärjestelmien suojauksista ja Kansalliskirjaston aikatauluista. Finnan henkilöstöä on työllistänyt valtakunnallinen kirjastohanke.

Arkistokokoelmien osalta keskitytään valokuva-arkiston järjestely- ja inventointityöhön. Reino Kainulaisen negatiivaineiston (noin 100 000 negatiivia) koteloitua ja aineistoluetteloiden digitointia jatketaan.

Kokkokankaan varastoa on siivottu ja järjestelty vuoden 2017 aikana. Kunnostustyötä jatketaan ja vuoden 2018 aikana parannetaan erityisesti turvajärjestelmää. Sekä VR:n että Torpin varastoissa säilytetään museon kokoelmien isokokoisia esineitä. VR:n alueella oleva kylmä varasto on inventoitu. Tavoitteena on, että tilasta luovutaan ja huonokuntoiset esineet poistetaan kokoelmasta. Korvaavista tiloista ei ole vielä tietoa.

Museon kokoelmat karttuvat pääasiassa lahjoitusten kautta. Museo osallistuu Tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto TAKOn toimintaan. Maakuntamuseo on hakenut Museovirastolta avustusta ”Rajatonta yhteistyötä” –hankkeelle. Avustusta haetaan hankkeeseen, jonka tavoitteena on koota aineistoja rajanylisestä kuntien välisistä yhteishankkeista 1960-luvulta lähtien tähän päivää.

Maakunnallinen työ

Maakunnallinen työ perustuu Museoviraston kanssa laadittuun nelivuotissuunnitelmaan. Neuvotaan ja opastetaan paikallismuseoista vastaavia tahoja. Erityisesti niitä kohteita, jotka saavat Museoviraston harkinnanvaraista avustusta. Tulevana vuonna muun muassa Muonion kotiseutumuseon korjaus jatkuu, Kolarissa kehitetään kokoelmien saavutettavuutta, ja Alatornion pitäjämuseolla aloitetaan perusnäyttelyn uudistaminen, jonka suunnitteluun tarjotaan asiantuntija-apua.

Alueen paikallismuseoiden kanssa on täytetty vuonna 2010 ilmestynyt työkirjaa, jonka avulla paikallismuseoiden työskentelyä ja tiedonsiirtoa pyrittiin parantamaan ja selkiyttämään. Työkirjojen päivitystä ja tämän hetkisen tilanteen tarkistusta jatketaan. Lisäksi jatketaan 2015 aloitettua paikallismuseoiden arkistokokoelmien kartoitusta, selvitetään arkistokoulutuksen tarvetta sekä järjestetään tarvittaessa koulutustilaisuus arkistoinnista.

Pyritään lisäämään paikallismuseoiden näkyvyyttä. Näkyvyyttä edistetään muun muassa esittelemällä alueen museot Tornionlaakson maakuntamuseon uudistetuilla Internet-sivuilla sekä nostamalla museoiden tapahtumia maakuntamuseon Facebook-sivulle.

Kierto- ja matkalaukunäyttelyitä markkinoidaan myös paikallismuseoille ja maakuntamuseon näkyvyyttä lisätään koko Tornionlaaksossa. Jokilaakson kirjastoille ja paikallismuseoille tarjotaan omaa näyttelytuotantoa ”Tornio-Haparanta – Ensimmäisen maailmansodan solmukohtia – Världens nålsöga” ja valokuvanäyttelyä ”Rajalla. Suomi100 – Itsenäisyyden ajan taitekohtia rajalla” sekä tanskalaisen Arbejdermuseet & Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkivin näyttelyä ”Revolutionen i Norden - Finska inbördeskriget 1918”.

Jaetaan hyviä käytänteitä ja kehitetään kulttuuriperintökasvatusta myös paikallismuseoiden kohdalla. Verkostoitumista ja museoiden yhteistyötä pidetään yllä järjestämällä ja osallistumalla alueelliseen kokoukseen yhteistyössä Kotiseutuliiton, Lapin maakuntamuseon ja paikallisten kotiseutuyhdistysten kanssa.

Kulttuuriympäristö

Tornionlaakson maakuntamuseolla ei ole rakennustutkijaa, mutta museo on vuosikymmeniä toiminut aktiivisesti sekä rakennussuojelu- että kulttuuriympäristökysymyksissä. Maakuntamuseo tekee kulttuuriympäristöasioissa yhteistyötä Museoviraston ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Tornionlaakson maakuntamuseo antaa tietoja ja neuvoja rakennusperintöasioissa. Maakuntamuseo on jäsenenä Lapin kulttuuriympäristön ja maisemanhoidon yhteistoimintaryhmässä sekä Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueiden toimijat käsittävissä Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöyhteistyöryhmässä. Museo on mukana myös ruotsalaisten yhteistyöryhmässä, jossa kehitetään Struven ketjun tunnettavuutta Tornionlaaksossa.

Maakuntamuseo osallistuu Euroopan kulttuuriympäristöpäivien järjestelyihin yhdessä Lapin rakennusperinne ry:n kanssa. Vuosi 2018 on kulttuuriperinnön teemavuosi Euroopassa ja kulttuuriympäristöpäivien teemana on ”Tunne perintösi, jaa tarinasi”. Järjestetään kulttuuriperintöretki Lapin rakennusperinne ry:n tai Tornion Kotiseutuseuran kanssa. Museo järjestää kulttuuriympäristöön liittyviä yleisöluentoja muun muassa yhteistyössä Tornion kansalaisopiston kanssa. Museopedagogiikassa otetaan huomioon kulttuuriympäristökasvatus.

Muut hankkeet

Vuoden 2018 aikana otetaan huomioon Suomen historian kevään 1918 tapahtumat.

Tornionlaakson Kesäsiika -hanke on kolmivuotinen Interreg-hanke (2016–2018), jossa maakuntamuseo on mukana hankekumppanina. Maakuntamuseon henkilökunta on mukana hankkeen koululaistyössä. Kesäsiika-hankkeessa kerättyä aineistoa on tarkoitus hyödyntää ProSiika ry:n **Pyydä, paista ja nauti oma varrassiikasi** –hankkeessa, joka on kulttuuriperinnön eurooppalaisen teemavuoden 2018 osallistava hanke. Annetaan tarvittaessa asiantuntija-apua hankkeelle.

Rajatonta yhteistyötä -hanke Tornionlaakson maakuntamuseo on mukana valtakunnallisessa tallennus- ja kokoelmayhteistyössä (TAKO) pooli 2:ssa. Maakuntamuseon tallennustehtävänä on yksilö, yhteisö ja julkinen elämä – Valtioiden rajat ylittävä vuorovaikutus ja kontaktit. Tutkimushanke ”**Rajatonta yhteistyötä**” vahvistaa Tornionlaakson maakuntamuseon profiilia rajaan liittyvien ilmiöiden dokumentoijana ja tutkijana. Pyrkimyksenämme on museomme strategian vahvistaminen rajanyliden ilmiöiden tallentajana. Maakuntamuseo on hakenut avustusta hankkeeseen, jonka tavoitteena on koota aineistoja rajanylisestä kuntien välisistä yhteishankkeista 1960-luvulta lähtien tähän päivää. Tavoitteena on myös kartoittaa yhteistoimintojen vaikuttavuutta. Millaisia yhteistyömuotoja on eri vuosikymmenillä ollut rajanylisessä toiminnassa ja miten ne ovat konkretisoituneet?

Mullankaivajat –hankkeessa on kyse Torniossa toteutettava yhteisöarkeologinen hanke, jossa koululaiset perehtyvät kotiseutunsa menneisyyteen arkeologian menetelmin. Museovirasto on hakenut Suomen kulttuurirahastolta hankerahoitusta koululaisten arkeologiseen projektiin. Mikäli hanke toteutuu, Tornionlaakson maakuntamuseo on hankkeessa yhteistyökumppanina. Projektissa koululaiset tutkivat torniolaista kaupunkiarkeologista kohdetta tutkijoiden avustuksella arkeologisin menetelmin ja tutustuvat erilaisiin lähdeaineistoihin.

Tornio 400 vuotta. Maakuntamuseo on mukana käynnistämässä hanketta nimeltä **Perämerenkaaren kaupungit ja Kustaa II Aadolf**. Kyseessä on Kokkolan, Tornion ja Piitimen yhteinen juhlavuosihanke, jossa kehitetään kaupungeille kulttuuri- ja matkailutapahtumia kaupunkien juhlavuosiksi.

Struven ketjuun liittyen Suomen maanmittauslaitoksella on tavoitteena järjestää aihetta käsittelevä seminaari Enontekiöllä ja Lapin AMK hakee avustusta hankkeelle, jonka tavoitteisiin kuuluu ketjun tunnettavuuden lisääminen. Maakuntamuseo on mukana Struven ketjuun liittyvissä hankkeissa ja pyrkii toiminnallaan aktiivisesti pitämään maailmanperintökettua esillä.

Maakuntamuseon perusnäyttelyyn on tavoitteena saada meänkielinen **audio-opastus**. Hanke edellyttää näyttelytekstien meänkielistä käännöstä, niiden lukemista ja audiolaitteiston hankkimista. Hanke yritetään rahoittaa yhteistyössä ruotsalaisten kanssa.

Vuoden 2018 aikana museon henkilökunnan käyttöön otetaan Museoviraston kehittämä **arviointimalli**. Malli tukee museon toiminnan kehittämistä ja omasta toiminnasta oppimista. Se auttaa museotyön valintojen tekemisessä ja toiminnan suuntaamisessa.

Markkinointi ja tiedotus

Museon markkinoinnin ja tiedotuksen kohderyhmiä ovat paikalliset yksittäiskävijät, koulut, lapsiperheet, turistit sekä yhdistykset ja yritykset.

Museon yleisesitettä jaetaan paikallisesti ja alueellisesti majoitusliikkeisiin ja turistikohteisiin. Esite on tehty neljällä kielellä: suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi.

Vaihtuvista näyttelyistä tiedotetaan internetsivujen (museon omat 2x, museon facebook, kaupungin sivut, Kompassin facebook, Haaparannan kunnan sivut, matkailuinfon sivut), tapahtumakalentereiden ja postituslistojen kautta. Näyttelyistä tehdään ja jaetaan myös julisteet.

Museo on mukana alueellisessa matkailumainonnassa. Pyritään tiivistämään yhteistyötä alueen oppaiden kanssa.

Kaupungilla olevia LCD-näyttöjä hyödynnetään markkinoinnissa mahdollisuuksien mukaan. Kaupungin maksutonta näyttötilaa LCD-tauluilla pyritään varaamaan aina uuden näyttelyn alkuun.

Näyttelyistä ja tapahtumista syötetään tiedot Lapin Kansan ja Yle Kemin menovinkeihin. Kaikista näyttelyistä ja tapahtumista lähetetään lehdistötiedotteet.

Yhdistyksiä ja yrityksiä voidaan lähestyä markkinointikirjeellä.

Tiedotus kouluille tapahtuu syys- ja kevätlukukauden alussa lähetettävän Koulutiedotteen ja yhteysopettajien kautta. Koulutiedotteessa esitellään ajankohtaiset vaihtuvat näyttelyt oheisohjelmineen (tehtävineen ja työpajoineen) koulujen näkökulmasta. Tiedote lähetetään kouluihin muutamana kappaleena tulosteina Kompassin kautta ja lisäksi sähköisenä Wilman kautta. Ensimmäinen koulutiedote lähetettiin syksyllä 2015 ja se tuotti tulosta.

Kulttuurikartanon (Tornionlaakson maakuntamuseo, Tornion kaupunginkirjasto, Aineen taidemuseo) yhteistapahtumista tiedotetaan kouluille julistein ja internetin kautta. Tiedotuksen työnjaosta sovitaan tapahtumakohtaisesti Tornion kaupunginkirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa.

Tillfälliga utställningar

Det självständiga Finlands symboler

7.12.2017–21.1.2018. Egenproducerad

Invigning tisdagen den 5 december kl. 17 sv. tid. I samband med invigningen visas även bildprojiceringen Gränsljus i samarbete med Lapin AMK.

Tilläggsprogram:

Heraldikworkshop för skolorna

Finska inbördeskriget 1918

26.1.-25.3.2018

Fotoutställning producerad av danska Arbejdermuseet & Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv.

Tilläggsprogram:

Ilkka Teerijoki föreläser 22.2. om inbördeskrigets Torneå 1918

Från forndräkt till Marimekko

27.4.-3.6.2018 Egenproducerad

Tilläggsprogram:

Workshop: eleverna tillverkar spiraldekorationer av brons i forndräktsstil

Det förtrollande Tornedalen

15.6.-19.8.2018

Fotoutställning.

Naturbilder av Juhani Syväoja och Matti Björninen, inflyttade till Tornedalen.

Siken och Meänmaa

27.8.–9.9.2018

Tilläggsprogram:

En workshop planeras i samarbete med projektet.

Kan själv!

september-oktober

En utställning för de allra minsta. Producerad av Norrbottens museum.

Our stories - Våra historier

24.10.2018-6.1.2019

Tilläggsprogram:

En workshop planeras i samarbete med projektet.

Evenemang

Familje-evenemang på fettisdagen 13/2

Föreläsning av Ilkka Teerijoki 22/2: Inbördeskrigets Torneå 1918

Sportlovsveckorna 19/2–11/3 (veckorna 8–10)

Uppgifter och föremål med sportlovstema i utställningens barnhörna.

Kulturgårdens våronsdag i april

Ett familjeevenemang med pyssel o.dyl. som arrangeras i samarbete med Torneå stadsbibliotek och Aines konstmuseum.

Torneå-veckan (7–13/5)

Fria guidningar och fritt inträde den 12 maj.

Kulturgårdens Vårsprång

Ett familjeevenemang under Torneåveckan i samarbete med Torneå stadsbibliotek och Aines konstmuseum.

Internationella museidagen 18/5

Fritt inträde till museet. Museipersonalen tar sig till köpcentret.

Peräpohjola marknad 29/6–30/6

Museet deltar med eget marknadsbord, kostnadsfri guidad stadstur och gammaldags lekar för barn. Arrangemanget tar hänsyn till Kalottjazz & Blues Festival som går av stapeln samtidigt.

Finlands museiförbunds temavecka "Vi går på museum!" arrangeras under hösten

Kulturstigen-vecka för skolorna i september-oktober

I samarbete med Torneå stadsbibliotek och Aines konstmuseum. Skolklasser kan på ett enkelt sätt under vardera 30 minuter långa pass bekanta sig med arrangörernas aktuella utbud.

Skräckgården i oktober-november

Kulturgårdens Halloween-evenemang för hela familjen.

Museets jul-outlet i november

Museet har egna marknadsbord under julmarknaden. Det dukas för jul i museets basutställning och stadsinteriören kläs i 1800-talsskrud. Julövertäckningar göms bakom luckorna.

Julstigen 8/12

Ett samarrangemang för hela familjen på Kulturgården i samarbete med många aktörer, bl a Torneå stadsbibliotek, Aines konstmuseum, Torneå bildkonstförening, 4H, medborgarinstitutet (kansalaisopisto) och olika utbildningsinstanser.

Museipedagogisk verksamhet

Museipedagogen uppehåller kontakterna med sina kollegor i både Finland och i Sverige och träffar bland annat regelbundet andra museipedagoger i Norrbotten.

Det museipedagogiska arbetet utgörs bl a av olika slags guidningar för barn- och vuxengrupper, evenemang, pedagogiska inslag i utställningarna, workshops och kappsäcksutställningar.

Museet medverkar i finska Lapplands barnkulturnätverk (lastenkulttuuriverkosto).

Barnhörnan

Barnhörnans monterföremål och pyssel byts ut efter årstid. Nya uppgifter och saker att prova på i anslutning till basutställningen tas fram när det är möjligt.

Workshops

I anslutning till de tillfälliga utställningarna utvecklas särskilt arbetsmaterial som sedan erbjuds i samband med skolvisningar. Målgruppen för det särskilda arbetsmaterialet är vanligen elever från årskurs fem men målgruppen varierar också efter temat på respektive utställning. Skolorna informeras om nya workshops på museets hemsida och två gånger om året per e-post genom museets skolutskick.

I anslutning till olika arrangemang erbjuds öppna workshops.

Uppgifter och guidningar för skolelever

Den museipedagogiska verksamheten tar hänsyn till läroplanerna i Finland och Sverige. Museet deltar i arbetet med uppdateringen av Torneå stads kulturläroplan.

Ett mål under året är att uppdatera uppgiftsmaterialen för skilda åldersgrupper. Materialet kan innehålla uppgifter och frågor som kan bearbetas före, under eller efter museibesöket, mindre grupparbeten eller sökaktiviteter på museet. En prioriterad målgrupp är elever i femte och sjätte klass.

Under året kommer en samling arkeologiuppgifter som berättar om områdets arkeologiska utgrävningar och fynd i området att tas fram och användas för att introducera historieforskning genom uppgifter som manar till reflektion. Uppgiftspaketen kan skraddarsys för 5-6-klassare eller något mer förenklat till yngre elever.

Museet arbetar för att ta fram en dramatiserad museivisning för elever i årskurs ett och två.

Museipedagogen deltar i Haparandas skolelevers kulturarvsbesök i Kukkolaforsen och i stenåldersbyn i Saivaara under hösten.

Kappsäcksutställningar

På museet finns en kappsäcksutställning som tar upp den nordfinska evakueringen under andra världskriget genom barnens ögon för utlåning till skolorna. Utställningen innehåller bakgrundsmaterial, bilder, föremål och frågor till grund för samtal. Materialet är tvåspråkigt.

En minnesväska för äldre människor utvecklas i samarbete med finska förvaltningsområdets koordinator i Luleå. Väskan testas och vidareutvecklas vid behov. Väskan kan lånas från museet.

Museisamlingen

Museet fortsätter förberedelserna inför bytet av samlingsförvaltningssystem. Kookos samlingsadministration består utöver samlingsförvaltningssystemet MuseumPlusRIA av certifierat serverutrymme för digital dokumentförvaring av finska Devnet och systemstöd och utbildning från Finlands Museiförbunds Kookos-team. Den nationella lanseringen av MuseumPlusRIA försenades till våren 2017. Tornedalens museum har inte fått någon offert på anbudsförfrågan som lämnats till Finlands museiförbund och systemutbytet kan komma att skjutas upp till 2019.

Katalogisering i samlingsförvaltningssystemet WebMusketti av bilder och föremål som antingen återfinns i basutställning eller donerats fortsätter. På grund av det stundande bytet av samlingsförvaltningssystem ligger fokus dock på kontroll och harmonisering av det inmatade katalogdatat. Till arbetet med fotografering av material och katalogisering av samlingarna sökes praktikanter från Yrkesinstitut Lappia och museologistudenter.

Även för Finnas del fortsätter förberedelserna. Finna är en gemensam sökportal för Finlands museer, bibliotek och arkiv. Datainsamlingen kunde trots flera försök inte genomföras under 2017 på grund av Torneå stads datasystemskydd och finska Nationalbibliotekets tidsplaner. Finnas personal har varit sysselsatta med ett nationellt biblioteksprojektet.

För arkivsamlingarnas del ligger fokus på sortering och inventering av fotosamlingen. Arbetet med att lägga Reino Kainulainens negativmaterial (ungefär 100 000 negativ) i lådor och digitaliseringen av materialförteckningarna fortsätter.

Förrådet i Kokkokangas har städats och ordnats under 2017. Upprustningsarbetet fortsätter 2018 och särskilt ska säkerhetssystemet förbättras. I både VR:s och Torppis förråd förvaras större föremål ur museets samlingar. Kallförrådet på VR:s området har inventerats. Målet är att avyttra lokalen och göra sig av med samlingsföremål i dåligt skick. Ersättande lokaler saknas ännu.

Förvärv till museets samlingar sker i huvudska via donationer. Museet är delaktig i verksamheten i det nationella samarbetsnätverket för lagring och samlingar (TAKO). Museet har sökt medel från Museiverket för projektet "Gränslöst samarbete" där målet är att samla in material om gränsöverskridande kommunala samprojekt från 1960-talet till idag.

Regionalt museiarbete

Det regionala arbetet utgår ifrån en fyraårsplan som utarbetats i samarbete med Museiverket. Museet ger råd och handledning till aktörerna som ansvarar för lokalmuseerna och då särskilt de objekt som fått bidrag från Museiverket. Under det kommande året fortsätter bland annat reparationerna av Muonio hembygdsmuseum, tillgängligheten till Kolaris samlingar utvecklas och på Nedertorneå sockenmuseum påbörjas en renovering av basutställningen där museet erbjuder rådgivande expertis i planeringen.

Tillsammans med regionens lokala museer har man fyllt i den arbetsbok som utgavs 2010 vars syfte varit att förbättra och förtydliga museernas arbete och kommunikation. Användningen av arbetsböckerna och granskningen av nuläget fortsätter. Vidare fortsätter kartläggningen av lokalmuseernas arkivsamlingar som påbörjades 2015, arkivutbildningsbehovet utreds och ett utbildningstillfälle ordnas vid behov.

Lokalmuseernas synlighet behöver förbättras. Detta görs bland annat genom att presentera regionens museer på Tornedalens museums omarbetade webbsida samt genom att lyfta fram museernas arrangemang på Tornedalens museums facebookside.

Vandrings- och kappsäcksutställningarna marknadsförs även till lokalmuseerna och Tornedalens museums synlighet ökas i hela Tornedalen. Tornedalens bibliotek och lokalmuseer erbjuder den egenproducerade utställningen "Tornio-Haparanda – Ensimmäisen maailmansodan solmukohtia – Världens nålsöga" och fotoutställningen "På gränsen. Finland100 – självständighetens vändpunkter" samt danska Arbejdermuseet & Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkivs utställning "Revolutionen i Norden - Finska inbördeskriget 1918".

Museet delar med sig av goda arbetssätt och utvecklar kulturarvsfostran även för lokalmuseerna. Nätverkan och samarbetet mellan museerna underhålls genom att anordna och delta i ett regionalt möte i samverkan med Finlands Hembygdsförbund, Lapplands landskapsmuseum och lokala hembygdssällskap.

Kulturmiljö

Tornedalens museum har ingen byggnadsforskare men har under årtionden aktivt verkat i frågor gällande både byggnadsbevarande och kulturmiljö. I kulturmiljöfrågor samarbetar Tornedalens museum med Museiverket och Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland. Tornedalens museum upplyser och ger råd i kulturarvsfrågor. Tornedalens museum är medlem i samverkansgruppen för (finska) Lapplands kulturmiljö och landskapsvård samt i kulturmiljösamarbetsgruppen för Norra Finland där aktörer i Lappland, Norra Österbotten och Kajanaland ingår. Museet är också med i en svensk samarbetsgrupp som arbetar med att öka kännedomen om Struves meridianbåge i Tornedalen.

Museet deltar i anordnandet av Europas kulturmiljödagar tillsammans med Lapplands byggnadsarv rf. 2018 är kulturarvets år i Europa och temat för kulturmiljödagarna är "Känn ditt arv, berätta din historia". En kulturarvsutflykt anordnas tillsammans med Lapplands byggnadsarv rf eller Torneå hembygdssällskap. Museet anordnar öppna föreläsningar om kulturmiljöfrågor bland annat i samarbete med Torneås medborgarinstitut. I museipedagogiken tas hänsyn till kulturmiljöfostran.

Övriga projekt

Under 2018 lyfts händelserna våren 1918 i Finlands historia fram.

Tornedalens Sommarsik är ett treårigt Interreg-projekt (2016–2018) där museet är med som samarbetspartner. Museets personal är delaktig i projektets skolinriktade arbete. Projektets insamlade material är tänkt att användas i föreningen ProSiika rf:s projekt **Pyydä, paista ja nauti oma varrassiikasi** (Fånga, stek och njut av din egen halstrade sik), som är ett inkluderande projekt och en del av Europaåret 2018 för kulturarv. Museet bistår vid behov projektet med expertis.

Projektet Gränslöst samarbete

Tornedalens museum är med i det nationella dokumentations- och samlingsarbetet (TAKO) i pool 2. Museets uppgift är att dokumentera individen, samhället och det offentliga livet – Nationernas gränsoverskridande samverkan och kontakter. Forskningsprojektet "**Gränslöst samarbete**" stärker Tornedalens museums profil som dokumenterare och forskare kring gränfenomen. Vårt mål är att stärka museets strategi som bevarare av gränsoverskridande fenomen. Museet har ansökt om medel till projektet vars mål är att samla in material om gränsoverskridande kommunala samprojekt från 1960-talet fram till idag. Målet är också att kartlägga samordningsnyttan. Vad för slags samarbetsformer har den gränsoverskridande verksamheten haft under olika årtionden och hur har de konkretiserats?

Projektet **Mullankaivajat** (jordgrävorna) är ett inkluderande arkeologiskt projekt i Torneå, där skolbarn med arkeologiska metoder studerar sin hembygds förflutna. Museiverket har ansökt om projektmedel från Finska kulturfonden till projektet. Om projektet genomförs är Tornedalens museum med i projektet som samarbetspartner. I projektet undersöker skolbarnen med arkeologiska metoder och hjälp av forskare ett stadsarkeologiskt objekt i Torneå och bekantar sig med olika källmaterial.

Torneå 400 år. Museet är delaktigt i starten av ett projekt som heter **Bottenvikens städer och Gustav II Adolf**. Det är ett gemensamt jubileumsprojekt för städerna Torneå, Karleby och Piteå, där kultur- och turismevenemang utvecklas till städernas jubileumsår.

Gällande **Struves meridianbåge** har Lantmäteriverket i Finland för avsikt att anordna ett seminarium kring ämnet i Enontekis och Lapplands yrkeshögskola söker medel för projektet där ett av målen är att öka kännedomen om meridianbågen. Museet deltar i projekt rörande Struves meridianbåge och strävar efter att aktivt lyfta fram världsarvet.

Museet har som mål att ta fram en **audioguidning** av museets basutställning på meänkieli. Projektet förutsätter översättning och inläsning av utställningstexterna och att en ljudanordning införskaffas. Museet försöker finansiera projektet i samarbete med svenska aktörer.

Under 2018 kommer museets personal att börja använda den **utvärderingsmall** som Museiverket tagit fram. Mallen är ett stöd i utvecklingen av museets verksamhet och för lärande från den egna verksamheten. Den finns till stöd inför val i museiarbetet och i styrningen av verksamheten.

Marknadsföring och information

Målgrupper för museets marknadsföring och information är enskilda lokala besökare, skolor, barnfamiljer, turister samt föreningar och företag.

Museets allmänna broschyr delas ut lokalt och regionalt på hotellanläggningar och vid turistattraktioner. Broschyren finns på fyra språk: svenska, finska, engelska och ryska.

Information om de tillfälliga utställningarna sprids via nätet (museets två egna hemsidor, museets facebook, städerna Torneå och Haparandas hemsidor, Kompassis facebook, turistinformationens hemsida), evenemangskalendrar och e-postutskick. Även utställningsaffischer tillverkas och delas ut.

Museet deltar i den regionala marknadsföringen för turister och arbetar för ett närmare samarbete med områdets guider.

Stadens digitala reklamskärmar nyttjas i marknadsföringen i den mån det är möjligt. Torneå stads kostnadsfria annonsutrymme bokas alltid i början av en ny utställning.

Information om utställningar och evenemang förmedlas som evenemangstips till Lapin Kansa och Yle Kemi-radion. Pressmeddelanden skickas ut för alla utställningar och evenemang.

Föreningar och företag kan kontaktas med marknadsföringsbrev.

Skolorna informeras genom museets lärarkontakter och det e-postutskick som når skolorna i början av höst- och vårterminerna. I skolutskicket presenteras de aktuella utställningarna med tilläggsprogram (uppgifter och workshops) ur ett utbildningsperspektiv. Infobladen levereras elektroniskt till skolorna via skolsystemet Wilma och som utskrifter via Kompassi. Det första infobladet skickades ut hösten 2015 och det gav resultat.

Information om Kulturgårdens (Tornedalens museum, Torneå stadsbibliotek, Aines konstmuseum) samarrangemang går ut elektroniskt och via affischer till skolorna. Vem som sköter vilken del av informationen bestäms varje evenemang för sig.